

ACADEMIA ROMÂNĂ

„Dezvoltarea capacității Ministerului Educației Naționale de monitorizare și prognoză a evoluției învățământului superior în raport cu piața muncii”,
cod SIPOCA 3

Rezultatul R1: Analiza comparativă, la nivel european privind instrumentele de monitorizare a absolvenților pe piața muncii

INSTRUMENTE DE MONITORIZARE A INSERTIEI ABSOLVENȚILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT TERȚIAR PE PIAȚA MUNCII LA NIVEL EUROPEAN (ȚĂRI ALOCATE: ITALIA, CROAȚIA, SLOVENIA, SUECIA, NORVEGIA) - rezumat –

Elaborată de către autor

Expert monitorizare 6

Acad. Prof. Dr. Victor A. Voicu

Obiectivul analizei a fost identificarea și evaluarea instrumentelor de monitorizare a inserției absolvenților de învățământ terțiar pe piața muncii la nivel european, pentru un eșantion de cinci țări: Italia, Croația, Slovenia, Suedia, Norvegia. Au fost inventariate și discutate valorile indicatorilor cheie pentru sistemele de învățământ, precum și reperele stabilite în cadrul strategiei ET2020 (European Strategy for Education and Training) sunt inventariate în tabelul 1.0.

Au fost evaluate rapoartele Comisiei Europene care descriu caracteristicile pieței muncii la nivelul Uniunii Europene și al țărilor asociate, precum și rapoartele de țară emise de Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD).

La nivelul fiecărei țări s-a încercat identificarea unor structuri regionale sau naționale responsabile de realizarea analizelor periodice asupra angajabilității absolvenților. Totodată, au fost evaluate actele de reglementare și indicatorii de performanță utilizați în cadrul procedurilor externe de asigurare calității, scopul final fiind corelarea acestora cu metodologia aplicată în urmărirea traseului profesional.

Documentele citate în raport au fost prezentate ca anexe în format electronic.

Conform rapoartelor Comisiei Europene, la nivelul grupului alocat există discrepanțe majore, mergând de la existența unor sisteme de monitorizare a inserției pe piața muncii fundamentate pe o paletă largă de studii complementare, regionale și sectoriale, la studii periodice reflectând solicitările angajatorilor referitoare la competențe sau prognoze la nivelul unui domeniu economic sau al unei ocupații, până la absența instrumentelor sau platformelor dedicate. Realizarea de studii regionale sau naționale ad-hoc pare să constituie abordarea majoritară. În multe cazuri, atingerea obiectivelor stabilite în cadrul strategiei ET2020 trebuie însoțită de continuarea reformelor în domeniul educației, cu includerea indicatorilor legați de angajabilitate în evaluarea instituțională, inclusiv în calculul nivelului finanțării de bază (alocărilor bugetare).

Italia reprezintă una din primele țări europene care a realizat un studiu pilot de analiză a rezultatelor învățării studenților la nivel universitar. De asemenea, existența unui Registru Național al Studenților care permite obținerea de date în timp real referitoare la evoluția fiecărui student din instituțiile acreditate, publice sau private. Evaluarea externă a calității implică Agenția Națională pentru Evaluarea Sistemului Universitar și de Cercetare (ANVUR), care are rol și în instituirea unor criterii de performanță atât instituțională, cât și pentru personalul didactic. În anul 2013, această agenție a realizat evaluare a *133 instituții de cercetare, inclusiv 95 de universități*. Potrivit raportului OECD (OECD, Education Policy Outlook: Slovenia, aprilie 2016. Disponibil la: www.oecd.org/education/policyoutlook.htm), *Italia are 95 de instituții universitare (61 universități de stat, 17 universități private, 6 școli superioare*

și 11 universități online) și 127 de instituții de învățământ superior pentru arte plastice, muzică, dans și design.

Ca exemplu de bună practică în domeniu, raportul prezintă structura și activitățile desfășurate de consorțiul inter-universitar AlmaLaurea, care beneficiază de susținerea Ministerului Educației, Universității și Cercetării. Obiectivele declarate ale cercetărilor și analizelor efectuate sunt următoarele: facilitarea și îmbunătățirea accesului tinerilor la piața muncii și inserția acestora, implicit optimizarea relației dintre angajatori și forța de muncă având calificarea necesară (reducerea decalajului dintre cerere și ofertă); actualizarea constantă a informațiilor referitoare la traseul profesional al absolvenților; evaluarea comparativă a eficacității și oportunităților oferite de diferite programe de studii, facultăți și universități, prin analiza performanțelor absolventului angajat; conturarea profilului profesional solicitat de companii active la nivel național sau internațional; crearea premiselor unei relații sinergice cu învățământul secundar; promovarea oricărei activități care vizează atingerea obiectivelor menționate mai sus, atât la nivel național, cât și la nivel european.

Consortiul joacă un rol important și pentru criteriul internaționalizare, întrucât pe pagina de internet sunt publicate și actualizate periodic atât curriculele în limba engleză, cât și titlurile tezelor de doctorat susținute. Este implicat în rețele internaționale de profil, de exemplu rețeaua INGRANDNET, coordonată de Universitatea din Kassel, Germania. Monitorizarea angajabilității este dublată de o implicare directă, prin participarea la activități de selecție a candidaților din 74 de universități, în cadrul campaniilor de recrutare. Documentația relevantă pentru un angajator este actualizată de către absolvent și disponibilă în limba engleză. Conform informațiilor disponibile pe pagina de internet, numărul de curriculum vitae solicitate de companii italiene și străine a fost de peste 400000.

Principalele tipuri de documente publice redactate sunt *Raportul anual privind profilul absolventului* și *Raportul anual privind angajabilitatea absolventului*. Primul tip de raport, disponibil în format electronic și tipărit, dispune de trei secțiuni, fiecare dedicată universității, facultății și programului de studiu. Variabilele considerate sunt următoarele: vârsta la absolvire, calificativele și gradele obținute, durata de absolvire, calificarea părinților, clasa socială, diploma de bacalaureat și examenul de absolvire a școlii, frecventarea cursurilor și participarea la instruiți sau programe de studiu în străinătate, participarea la laboratoare, stagii de practică și internship, timpul necesar pentru redactarea tezei de doctorat, evaluarea experiențelor academice, abilitățile IT, experiențele de muncă pe durata studiilor, intenția de a continua studiile, locul de muncă actual și locul de muncă preferat, caracteristici ale locului de muncă preferat. Analiza se efectuează periodic, iar raportul pentru anul precedent este pus la

dispoziția beneficiarilor, structuri de conducere ale universităților și organisme de evaluare, în luna iunie a anului curent. Publicarea sistematică pe pagina de internet permite realizarea de analize multianuale.

Colectarea datelor se realizează conform unei metodologii standard, optimizată de la un an la altul, pe o un număr mare de absolvenți, rezultatele fiind conforme cu cerințele ministerului de resort, și cu nevoile instituțiilor de învățământ superior. Sunt disponibile motoare de căutare pentru analiza datelor, prin care se selectează informațiile de interes alegând anul studiului, ciclul de studii și intervalul de timp de la absolvire. În definirea unei cohorte se selectează, între altele, ciclul și domeniul de studii, facultatea și universitatea, iar variabilele utilizate în analize comparative sunt sexul, situația pe piața muncii la momentul absolvirii, continuarea studiilor și forma de angajare (cu normă întreagă sau *part-time*).

Un al doilea caz de bună practică în domeniu prezentat în cadrul raportului este platforma eVȘ dezvoltată și implementată în Slovenia. Reprezintă un sistem informatic analitic dedicat sistemului de învățământ superior național și utilizat pentru evaluarea eligibilității studenților pentru participarea la procesul de învățământ și acordarea de suport financiar, planificarea și monitorizarea politicilor educaționale, monitorizarea rețelei de universități și a programelor de studii, efectuarea de studii de cercetare, analitice și statistice. Structura bazei de date este următoarea (un fișier de tip Microsoft Excel este anexat în format electronic): date referitoare la instituția de învățământ superior – listă de coduri naționale, date referitoare la programele de studii – listă de coduri naționale, date despre studenți și absolvenți (înregistrări din 2011/2012), date despre sesiunile de admiteri și înscrieri (înregistrări din 2014/2015) și formulare on-line de cerere; date despre cererile de acordare de subvenții pentru cazare (înregistrări din 2012/2013) și formulare on-line de cerere; date referitoare la personalul didactic.

Înregistrările studenților și absolvenților în eVȘ sunt surse oficiale de informare cu privire la statutul studenților utilizate de instituțiile publice care acordă burse, subvenții pentru hrană, transport și cazare, precum și asigurări de sănătate, pensii, muncă și șomaj.

Sistemul de coduri adoptat este identic cu cel utilizat de alte agenții guvernamentale, cum ar fi Serviciul de Muncă din Slovenia sau Centrul național de Mobilități și Programe Europene Educaționale și de Instruire al Republicii Slovenia. Obiectivele implementării pentru anul în curs sunt folosirea ca principal instrument analitic în proiectarea politicilor publice în domeniul educațional și, prin conectarea la alte înregistrări publice, monitorizarea traseului studenților la trecerea din ciclul secundar la cel terțiar sau pe piața muncii.

În cazul Suediei, raportul menționează câteva particularități ale sistemului educațional (citând documentul Eurydice din anul 2016): i) disponibilitatea serviciilor de consiliere și orientare în carieră pentru toate ciclurile de învățământ (unul dintre puținele cazuri la nivel european); ii) recunoașterea

educației informale și non-formale; iii) utilizarea studiilor de prognoză asupra pieței muncii în acreditarea de noi programe de învățământ și adaptarea curriculei. Studiul INTRĂDET (2006) a avut ca scop analiza procesului de intrare a absolvenților din învățământul terțiar pe piața muncii. Setul de întrebări a fost selectat astfel încât să permită compararea datelor colectate cu cele generate în cadrul proiectului REFLEX. Diferența majoră între cele două studii a fost intervalul de timp de la momentul absolvirii: 5 ani pentru studiul REFLEX, respectiv 3-4 ani pentru studiul INTRĂDET.

Biroul de Statistică din Norvegia realizează din 1993 studii de prognoză asupra pieței muncii bazate pe un modelul macroeconomic, capabil să indice relațiile dintre diferite ramuri industriale și cererea de forță de muncă (Bjørnstad R et al, 2010). Concomitent, sunt publicate periodic rapoarte de analiză pe diferite domenii: rapoarte de prognoză a cererii și ofertei de servicii educaționale pentru piața muncii, care indică o creștere a necesarului de absolvenți în domeniul economiei și administrației, asistenței medicale și sociale, pe fondul îmbătrânirii populației (Bjørnstad R et al, 2010), tendințe menținute ulterior (Cappelen Å et al, 2013; Haraldsen KW et al 2015); analize ale relației dintre nivelul de educație și instruire și dinamica pieței muncii (Bjørnstad R et al, 2012). Un raport al OECD (1997) menționează faptul că Institutul Nordic de Studii în Inovare, Cercetare și Educație (NIFU) a realizat prima monitorizare a situației absolvenților din învățământul terțiar pe piața muncii în anul 1972. Astfel de studii erau efectuate anual (intervalul 1986-1997) și aveau următoarele caracteristici: 1) evaluarea la intervale de doi ani a situației pentru diferite categorii de absolvenți (la 6 luni de la finalizarea studiilor și ulterior la interval de un an); 2) monitorizarea traseului pe piața muncii la intervale de 2.5 și 10 ani de la absolvire.

În final, raportul subliniază necesitatea și utilitatea integrării tuturor bazelor de date relevante (implicarea tuturor instituțiilor publice interesate) și particularizarea acestora în funcție de domeniul de aplicare (învățământ primar, secundar sau terțiar, înscrierea studenților, urmărirea traseului educațional și pe piața muncii). Este important ca procedurile aplicate în colectarea datelor să fie cât mai simple permițând reducerea costurilor și facilitând aplicarea la nivelul unor grupuri mari de absolvenți, în special obținerea de informații multianuale. Structura motoarelor de căutare trebuie să permită analize comparative la nivel regional, inter-regional sau național. Este la fel de importantă componenta legată de sustenabilitatea platformei proiectată pe baza viitoarei metodologii. Informațiile disponibile sugerează fezabilitatea unor activități complementare, cum ar fi administrarea unor baze de date în care absolvenții își pot încărca și actualiza documente de interes pentru potențiali angajatori, participarea la campanii de recrutare sau realizarea de studii pentru entități publice sau private.